

Szymańska-Horban, Irena

General brygady Antoni Heda "Szary"

Przegląd Pruszkowski nr 2, 134-136

2008

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Generał brygady Antoni Heda „Szary”

21 lutego pożegnaliśmy w Katedrze Polowej w Warszawie jednego z bohaterów drugiej wojny światowej, generała brygady Antoniego Hedę „Szarego”, Kawalera orderów: Krzyża Srebrnego Orderu Wojennego Virtuti Militari, Krzyża Walecznych oraz Gwiazdy Wytrwałości – pośmiertnie Krzyża Komandorskiego z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

Urodził się 11 października 1916 roku w Małomierzycach, na Ziemi Łżeckiej. Przed wojną ukończył Szkołę Podchorążych, a następnie pracował w Fabryce Zbrojeniowej w Starachowicach.

Brał udział w kampanii wrześniowej, a po zakończeniu działań wojennych był współzałożycielem organizacji Biały Orzeł. (1940r). Po licznych aresztowaniach wstępuje do Związku Walki Zbrojnej w Ilży.

Pragnie przedostać się na Zachód, by tam walczyć. Niestety, w drodze zostaje aresztowany przez NKWD i osadzony w twierdzy brzeskiej. Gdy w roku 1941 Niemcy zajęli Brześć, zostaje wraz z jeńcami sowieckimi umieszczony w stalagu 107. Ucieka na wozie chłopskim, pod stertą obierzyn.

W połowie 1942 roku obejmuje dowództwo podobowodu ilżyc-
kiego „Dolina” Armii Krajowej. Współpracuje z „Ponurym”

W czasie walki partyzanckiej dbał o swych żołnierzy. Gdy dwaj
jego partyzanci zostali aresztowani w czasie obławy, zorganizował
atak na więzienie w Starachowicach i uwalnia wszystkich więźniów.

Jedną z wielu udanych akcji Szarego, świadczących o trosce
o ludzi, było podpalenie w 1942 roku akt kontyngentowych we
wszystkich gminach powiatu starachowickiego. Często poma-
gał ludności wiejskiej, postępował tak, by nie narażać nikogo na
krwawe odwety hitlerowskie.

Szary był głęboko religijnym człowiekiem, dbał o to, by party-
zanci mieli możliwość udziału we mszy św., nie pozwalał na picie
alkoholu.

W roku 1944 grupa szturmowa Szarego rozbiła areszt w Koń-
skich, uwalniając siedemdziesięciu więźniów.

17 września 1945 roku do Radomia wchodzi Armia Czerwo-
na – Antoni Heda przystępuje do organizacji NIE, a następnie do
Wolność i Niepodległość (WiN).

Wierny przysiędze żołnierskiej postanawia walczyć z nowym
okupantem – otwiera magazyny z bronią. Organizuje Samodziel-
ną Brygadę Kielecką, która w nocy z 4 na 5 sierpnia pod jego
dowództwem atakuje i rozbija więzienie w Kielcach. Ratuje sied-
miuset akowców. Brygada zostaje rozwiązana – wszyscy muszą się
ukrywać.

Szary zostaje aresztowany dopiero w lipcu 1948 roku. Został
skazany na czterokrotną karę śmierci. – wyrok zmieniono na do-
żywanie, ponieważ stwierdzono, że ratował Żydów i wyratował
jeńców radzieckich.

Dzięki amnestii wyszedł z więzienia w listopadzie 1956 roku.
Nigdy nie doczekał się całkowitej rehabilitacji – nie zwrócił się
nigdy z żadną prośbą do władzy ludowej.

Po wyjściu z więzienia kupił kawałek ziemi w Kaniach, zbudow-
wał szklarnię co pozwoliło mu być niezależnym.

W 1980 roku zorganizował Solidarność Kombatancą – za tę działalność został internowany 13 grudnia 1981 roku

Mieszkał blisko Pruszkowa. Zaprzyjaźnił się z przedstawicielami organizacji kombatanczkich i często się z nimi spotykał. Był gościem nie tylko spotkań organizowanych przez Pruszkowskie Towarzystwo Kulturalno-Naukowe dla dorosłych, ale również bywał chętnie na spotkaniach z młodzieżą.

To wspomnienie zakończę słowami biskupa Polowego Wojska Polskiego ks. Tadeusza Płoskiego. „Panie Komendancie, Generale Hedo! Jesteś wciąż żywy, bo umiałeś kochać. W panteonie chwały jest miejsce dla wszystkich, którzy dla imienia Polski krew przelewali. Złotymi zgłoskami zostajesz wpisany w grono bohaterów narodowych”

